

Nr 259.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förre sysslomannen vid Lunds hospital och asyl Johan Hugo Hjalmar Windahls änka Helena Emerentia Windahl, född Nathorst; given Stockholms slott den 14 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Henning Elmquist.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Departementschefen, statsrådet Elmquist anförde:

I skrivelse den 16 februari 1921 har medicinalstyrelsen gjort framställning angående beredande av pension åt förre sysslomannen vid Lunds hospital och asyl Johan Hugo Hjalmar Windahls änka Helena Emerentia Windahl, född Nathorst.

Medicinalstyrelsen anför:

Med skrivelse den 21 januari 1921 hade direktionen för Lunds hospital och asyl till medicinalstyrelsen överlämnat en av framlidne f. d. sysslomannen vid anstalten Johan Hugo Hjalmar Windahls änka Helena Emerentia Windahl, född Nathorst, gjord ansökan, att medicinalstyrelsen ville söka hos Kungl. Maj:t och riksdagen åt henne utverka pension till det belopp, som efter förhandenvarande förhållanden kunde anses skäligt. För egen del hade direktionen hemställt, att medicinalstyrelsen ville söka utverka den ifrågasatta pensionen att utgå till sökanden under hennes återstående livstid om möjligt med det belopp 900 kronor, som skulle tillkommit sökanden, därest hennes man varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

Av de till ärendet hörande handlingarna inhämtades, att mannen Windahl, som varit född den 4 juli 1852 och avlidit den 19 oktober 1920, varit anställd såsom syssloman vid Lunds hospital och asyl från och med den 1 januari 1879 till och med den 30 september 1919, då han efter uppnådda 67 levnadsår avgått från tjänsten; att han vid sitt fränfalle efterlämnat änkan Helena Emerentia Windahl, född Nathorst, vilken vore född den 24 juni 1856; att den efter Windahl upprättade bouppteckningen utvisade en behållning av 2,211 kronor 33 öre samt att sökanden levde ogift och vore i stort behov av pension.

Hade Windahl varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa skulle, med hänsyn till högsta pensionsunderlaget å hans tjänst 3,600 kronor, pension till hans änka kunnat utgå med 900 kronor. Emellertid hade Windahl vid ikraftträdandet av Kungl. Maj:ts reglemente för civilstatens änke- och pupillkassa den 21 december 1907, varigenom sysslomanstjänsterna vid hospitalen upptagits till delaktighet i kassan, icke varit förpliktad att ingå som delägare i kassan. Jämlikt bestämmelserna i nämnda reglemente § 5 skulle nämligen, därest tjänst, med vilken delaktighet förut icke följt, bleve upptagen till sådan delaktighet, ändringen icke äga tillämpning på den, som vore innehavare av tjänsten, då ändringen trädde i kraft. Dock kunde sådan tjänstinnehavare, så framt han ej fyllt 60 år och uppfyllde vissa bestämmelser i avseende på sitt hälsotillstånd, bereda sig den delägarerätt, som ändringen eljest medförde, på de villkor, som stadgades i 16 §, nämligen för så vitt sådan tjänstinnehavare betalade, förutom stadgade avgifter till kassan, även det tillägg till befordringsavgiften, som med hänsyn till hans samt hans hustrus och barns ålder efter försäkringstekniska grunder kunde böra utgå. För Windahl skulle denna engångsavgift på grund av hans ålder, 55 år, hava blivit synnerligen betydande, på grund varav han, som haft mycket stor familj att försörja, ansett sig sakna möjlighet att begagna sig av den rätt till delägarskap i kassan, som alltså förefunnits.

Då Windahl under nära 41 år med stort nit och synnerlig redlighet bestritt sysslomanstjänst, syntes det medicinalstyrelsen hårt, att den omständigheten, att Windahl på grund av sin ekonomiska ställning saknat möjlighet att på ovan angivna betungande villkor ingå såsom delägare i kassan, skulle beröva hans änka all utsikt till pension på hennes ålderdom. Styrelsen funne det i synnerligen hög grad behjärtansvärt, att Windahls änka måtte få komma i åtnjutande av den pension, som skolat tillkomma henne, därest Windahl ingått som delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Med hänsyn till att några avgifter till kassan icke erlagts, torde pensionen dock böra något reduceras, förslagsvis med fem procent, eller således till 855 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen bevilja änkan Windahl en årlig pension om 855 kronor att utgå från och med den 1 november 1920, så länge hon lever ogift.

Statskontoret har den 26 februari 1921 avgivit infortrat utlåtande i ärendet och därvid förordat pension åt änkan Windahl till belopp av 800 kronor. Statskontoret.

I likhet med myndigheterna finner jag skäligt, att åt änkan Windahl beredes pension av statsmedel. Beträffande pensionens belopp ansluter jag mig till statskontorets förslag. Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre sysslomannen vid Lunds hospital och asyl Johan Hugo Hjalmar Windahls änka Helena Emerentia Windahl, född Nathorst, må, räknat från och med den 1 november 1920, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 800 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.
